

NACZELNE DOWÓDZTWO W. R.
(SZTAB GENERALNY)

Raj
ŚCIŚLE TAJNE
trzymać pod zamknięciem

Ac *590452*
Poczta polowa 53. *29*. XI. 1920 r.

Oddział II Informacyjny

P
№ 54741/II B.W.1.

Do

Adjutantury Generalnej
do rąk własnych Mjr SWITALSKIEGO
w M i e j s c u.
=====

Przesyła się w załączeniu odpis odprawy
z attaché na Łotwie i w Estonji.

1. załącznik.

Z r.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. *590452* dnia *1/IV* 19*20* r.

Załącz. Wydział

Kienkowski
W/z. Szef Biura Wywiadowczego

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Ryga, dnia 19. listopada 20.

Odprawa z attaché na Łotwie i w Estonji.

Dnia 16.b.m. przybył dla porozumienia się ze mną w sprawach służbowych attaché w Estonji rtm. Bogusławski.

Dnia 18.XI. odbyłem z majorem Myszkowskim i rtm. Bogusławskim konferencję, mającą na celu uzgodnienie pracy obu placówek w sprawach najbardziej je interesujących. Konferencji tej nadałem charakter odprawy, pragnąc umożliwić jaknajszybsze działanie. Jeżeli w instrukcjach, danych przeze mnie, znajdują się punkty, które wskutek mej dłuższej nieobecności w Warszawie różnią się z obecnymi wiadomościami i wnioskami Nacz. Dow., upraszam o zmiany i uzupełnienia.

I. S p r a w a r o s y j s k a.

Sprawa rosyjska wogóle i wypływające z niej palące kwestje na miejscu - na terytorjum krajów nadbałtyckich noszą specjalnie obszerny, głęboko ze wszystkimi kwestjami tych krajów spleciony charakter. Wobec tego wysunąłem ją na czoło rozważanych problemów.

Wyszedłem z następujących założeń:

a/ Zasadniczymi dążeniami naszymi w stosunku do Rosji jako całości są:

możliwie silna ingerencja polityczna w jej dzisiejsze życie wewnętrzne, a przez to i pośredni wpływ na ukształtowanie się jej w przyszłości;

przeszkodzenie do skonsolidowania się społeczeństwa rosyjskiego pod wpływami nam zdecydowanie wrogimi, a więc bolszewickim i monarchistycznym;
niszczenie zdolności bojowej Rosji.

b/ Sytuacja obecna Rosji po upadku Wrangla nosi charakter momentu przełomowego. Obóz bolszewicki, szczególnie zaś antybolszewicki przeżyje bardzo silne

wstrząśnienie, które wywoła znaczne przesunięcia polityczne. Możliwą jest rzeczą, iż obóz bolszewicki będzie musiał przewyciężyć wielokrotnie przepowiadany kryzys przejścia od pracy w warunkach wojny do pracy w warunkach pokojowych.

Jednocześnie jest rzeczą pewną, iż obóz antybolszewicki rozsypie się na części składowe bardzo różnolite, które tworzyły dotychczas pewien niezdecydowany amalgamat, łączone razem przez hasło zjednoczonej walki przeciwko najniebezpieczniejszemu wrogowi. Skutkiem tego i stosunek antybolszewickiego obozu Rosji do państw obcych, który dotychczas był mniej lub więcej majoryzowany przez grupę polityczną, otaczającą wodza armii walczącej, ułoży się w kilka linii równoległych, gdyż obecnie każdy z czynników antybolszewickich, potrzebujących oparcia, ma możliwość poszukiwania tegoż oparcia nazewnątrz, nie licząc się z innymi grupami politycznymi.

Jest rzeczą prawdopodobną, iż pośród państw koalicji, szczególnie Francji nastąpi pewnego rodzaju odsunięcie się od spraw rosyjskich, które przyniosły im tyle zawodów. Stworzy to pośród grup, pragnących dalszej walki politycznej z sowietami, uczucie osamotnienia.

Bazując się na tych dwóch założeniach, t.j. na naszych zasadniczych dążeniach i na ocenie sytuacji obecnej, przytoczonych powyżej, zakresliłem następujące wytyczne dla taktyki na najbliższą przyszłość:

1. Dążąc do zachowania możliwości ingerencji w wewnętrzne sprawy Rosji, należy skorzystać z obecnego położenia i udzielić swego poparcia tym z grup antybolszewickich, które dają największą gwarancję aktywności i uczciwości w pracy. Za jedyną grupę polityczną, z którą bliższy kontakt nawiązać można, przynajmniej na gruncie Nadbałtyckim, uznaliśmy wspólnie

partję S.R.

2. Partja prawych S.R. będzie na terenie Nadbałtyki popierana możliwie konspiracyjnie przez placówki wojskowe.
3. Z grupy rewelskiej partji S.R. będzie się wytwarzało ośrodek na cały teren bałtycki, względnie uczyni się próbę przeniesienia C.K.R. partji S.R.
4. Przy pomocy sił tej grupy stworzy się organy prasy rosyjskiej w Rydze i Helsungforsie /w Rewlu już istnieje/, co częściowo jest już w toku.
5. Na program polityczny zagraniczny partji, który obecnie ulegać będzie rewizji, należy wywrzeć wpływ, celem uwzględnienia w programie tym:
 - a/uznania pomyślnego znaczenia dla Rosji, jako całości istnienia państw kresowych,
 - b/uznania, iż przyczyną upadku prób zwalczanie bolszewizmu był niezdecydowany stosunek jej przywódców do sprawy samookreślenia narodów.
 - c/wskazania, iż polityka Francji oraz innych państw w swoim czasie wspierających próby zdławienia bolszewizmu nie dała rezultatu, ponieważ nie umiała zerwać z przedstawicielami reakcji.
 - d/przeciwstawienia się zasadniczo Niemcom, jako państwu, gdzie oparcie znajdowały i znajdują od początku dwie najbardziej ujemne siły Rosji: bolszewizm i reakcja.
6. Na program polityczny wewnątrz partji należy wpłynąć celem uwzględnienia w programie tym:
 - a/konieczności dla dobra Rosji dalszej walki z bolszewizmem w myśl hasła "nil desperandum".

- b/zastosowania tu taktyki: walki drogą propa - gandy w państwach Europy i Ameryki; walki dro - gą propagandy i przedostania się do sowie - tów w samej Rosji.
 - c/zdecydowanego zerwania raz na zawsze możno - ści wszelkich kompromisów z reakcją.
 - d/gotowości przy wszelkich zmianach w terrory - stycznym systemie rządzenia Rosją do wejścia na drogę szerokiej walki wyborczej.
 - e/gotowości przy wszelkich zmianach w terrory - stycznym systemie rządzenia Rosją do wejścia na drogę szerokiej walki wyborczej.
 - e/organizowania partji na danych zasadach w sa - mej Rosji.
7. Na program polityczny lokalny w państwach nad - bałtyckich celem ustalenia w nim:
- a/lojalności obywatelskiej wobec państw, w kt44 rzych partja działa.
 - b/legalizacji partji.
 - c/działalności partji celem skonsolidowania w niej żywiołu rosyjskiego, stale w państwach bałtyckich zamieszkałego.
 - d/wejścia w państwach nadbałtyckich do insty - tucji, opartych na wyborach.
8. Na program socjalny partji celem:
- a/skłonienia partji S.R. do szukania wszelkich dróg dla wejścia w skład drugiej międzynaro - dówki,
 - b/atakowania trzeciej międzynarodówki, wycho - sząc z tego założenia, że jej tryumf, według słów Lenina, jest oparty na niezadowoleniu wyzyskiwanych 3/4 ludności poza Rosją - którą to ludność ma wyzwolić Rosja, gdzie niezado - wolonej i wyzyskiwanej jest 99% ludności.
9. Prasa partyjna ma być zorganizowana i subsydjowa -

na w ten sposób, aby była poza swą stroną polityczną - miejscem, gdzie na rynku nadbałtyckim będą nasze placówki miały możliwość umieszczania potrzebnych im wiadomości /w Rewlu sprawa załatwiona, w Rydze i Helsingforsie w toku/.

Korzyści, jakie dadzą się osiągnąć przy pomyślnym zrealizowaniu tego programu wskażę w sposób możliwie krótki:

Bolszewicy, dzięki swemu charakterowi międzynarodowemu i łączności z kierunkami skrajnie lewicowymi, zachowują możliwość ingerencji w nasze sprawy wewnętrzne. Posiadanie wpływu na grupę energiczną, uczciwą rosyjską daje nam możliwość równie bolesnej interwencji w sprawy wewnętrzne przeciwnika. Tylko zachowanie tego statutu w swych rękach pozwoli na zmuszenie przeciwnika bez wypowiedzenia mu wojny do przestrzegania artykułu II-go preliminarzu.

Związek się z partją demokratyczną i lewicową rosyjską pozwolić może na prowadzenie walki z Rosją, reprezentowaną przez komunistów rękoma Rosji, reprezentowanej przez SLR. na forum demokracji międzynarodowej.

Drogą udatnie przeprowadzonej reorganizacji i wzmocnienia partji S.R. udaremni się najniebezpieczniejszy dziś moment zjednoczenia społeczeństwa rosyjskiego bez względu na jego poglądy specjalne pod kierownictwem partji komunistycznej, jako reprezentatki wielkości Rosji. Przez powstanie zalegalizowanych partji S.R. na Nadbałtyce uzyska się tam, gdzie żywioł rosyjski wkoło niej się skupi, pośredni wpływ na życie samorządowe i parlamentarne, co jest rzeczą pierwszorzędного znaczenia - bronią, którą dziś w Nadbałtyce rozporządzają tylko bolszewicy.

II. Sprawa bałtycka.

Ze spraw nadbałtyckich, co do których zasadnicze założenia nasze zmierzające do utrwalenia istnienia

państw bałtyckich i możliwie ścisłego związania ich z nami, jak przypuszczam zmianie nie uległy - poruszyłem dwie wymagające według mnie jaśniejszej linii lub energiczniejszego działania.

Pierwszą sprawą było wzmożenie akcji celem zbliżenia wzajemnego.

Drugą sprawą - wyjaśnienie naszego stanowiska wobec toczących się obrad nad konwencją bałtycką.

1. Sprawa zbliżenia wzajemnego Polski z państwami bałtyckimi obraca się dzisiaj raczej w sferze wizyt oficjalnych i dyskusji z czynnikami rządzącymi, niż na próbie istotnego związania mas ludności z Polską przez interesy i wpływy kulturalne. Wobec tego zbliżenia z Polską ma charakter teoretycznego aksjomatu, który ludzie stojący u władzy uznają, ale z którym obchodzą się tak, jak im dyktują zmienne warunki życia parlamentarnego, gdyż w dole kwestja ta wogóle nie istnieje i wyborcy nie obchodzi.

Rzecz prosta, iż najściślej wiążąca droga zbliżenia ekonomicznego absolutnie pod jakimkolwiek wpływ placówek wojskowych nie podpada.

Natomiast otwartą jest jeszcze dzisiaj droga do prac nad zbliżeniem kulturalnem. W tej dziedzinie ruchliwość naszych przedstawicielstw dyplomatycznych oraz placówek wojskowych nie jest wystarczającą.

Do wyzyskania nadaje się dziedzina wykształcenia wyższego, gdzie pewne ułatwienia mogłyby ściągnąć do Polski uczącą się młodzież. Do tej samej kategorii odnosi się sprawa wyższego wykształcenia wojskowego /ani Łotwa, ani Estonia akademji, czy kursów Sztabu Generalnego. ani Wyższych Szkół Specjalnych Wojskowych nie posiadają/.

Mozna również bezwzględnie wpływać na ruch wydawni-

czy w dziedzinie literackiej.

W innych dziedzinach dopiero powstającego życia kulturalnego wyzwolonych niedawno narodów pomysłowa inicjatywa bezwzględnie może wywołać dość znaczne skutki.

Zarządziłem, aby od dnia odprawy placówki wojskowej w Rydze i Rewlu sprawę powyższą w raportach swych uwzględniały.

2. Sprawa konwencji.

W myśl instrukcji Nacz.Dow. rozwinąłem sprawę konwencji bałtyckiej. Po dłuższej dyskusji ustaliłem następujące wytyczne:

a/praca obecnie na konferencji Bałtyckiej nad konwencją wojskową prowadzona ma tę dobrą stronę, iż przyzwyczajają państwa traktujące do myśli o wspólnej akcji wojskowej i do roli kierowniczej Polski w tym wypadku. Wobec tego Major Myszkowski nadal z całym wyteżeniem co do każdego szczegółu pracuje.

b/natomiast zarówno attaché wojskowy w Łotwie, jak w Estonji i w Finlandji winien zaznaczać, iż gotowiśmy podpisać tylko konwencję serjo, t.j. konwencję tak zredegowaną i tak wyświetloną, iż zagwarantuje ona rzeczywisty udział w walce wszystkich państw i nie zostawi miejsca na interpretacje.

c/nie należy się oglądać na rezultat całości prac Konferencji Bałtyckiej przy otwieraniu się możliwości pertraktowania o zawarcie konwencji z każdym z państw poszczególnie na zasadzie wytycznych, wskazanych w punkcie drugim.

d/szczególniej ważnym i cennym dla nas byłoby uskutecznienie możliwości, wskazanej w punkcie 3-cim w stosunku z Finlandją. Co do tego wszyscy attachés w Nadbałtyce winni szukać zbliżenia z przedstawicielami wojskowymi Finlandji.

e/Prócz pertraktacji o konwencję wojskową należy na Konferencji Bałtyckiej postawić i starać się przeprowadzić umowę od konwencji niezależną, która by gwarantowała wzajemne niedopuszczanie przez teren państw, umowę podpisujących materiałów mogących służyć do zaopatrzenia i wyekwipowania armji rosyjskiej.

Major Myszkowski uważa punkt "e" za możliwy do przeprowadzenia.

/-/ MATUSZEWSKI m.p.

Ppułkownik p.d. Szt. Gen.

Otrzymują:

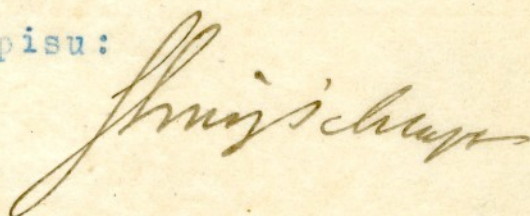
Nacz.Dow. W.P.

Attaché w Rewlu.

" w Rydze.

" w Helsingforsie.

Za zgodność odpisu:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York